

פרשת מסעי

ב פנחס אב תשע"ו

וקראת לשבת פנחס

עבית מדרשו של הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

אבן יקרה

זה הזמן...

בימים הללו נוהגים בקרב קהילות הקודש בעם ישראל מנהגי אבילות על חורבן בית המקדש ועל חורבנה של 'עיר שחברה לה יחדיו' "ירושלים".

בשעת חצות היום מתעטפים עם הקודש ביוגן ומקוננים את "תיקון חצות" כאשר גופם מונח על רצפת הבית ולא על הכסא המרופד. וכן נזהרים ונשמרים מכל שעת סכנה שבמשך השנה לא חוששים לה. ויודע כל איש הישראלי שאין אלו ימי כושר של העם הנבחר.

בימים אלו צריכים אנו לשים דגש ולחזור למקורות ולבדוק - על מה ארע ככה לנו... וכמו שכבר מובא (יומא דף ט:): בגמרא שישנם כמה טעמים לחורבן בית ראשון. אולם בית שני נחרב בעוון "שנאת חנים".

וזה הזמן הנכון להזהר בעניין זה ולהמנע ככל האפשר משנאת איש לרעהו, ואף כי בשר ודם אנו - השתדלות היא חובתינו, ובפרט בעת הזאת.

ויהי רצון שבקרוב נזכה לראות בבנין בית המקדש השלישי ובשוב ה' שיבת ציון ויהפכו ימים אלו לימי ששון ושמחה. אמן.

בברכת שבת שלום
העורך

ירושלים
הדלקת נרות: 19.17
(לנוהגים 40 דק': 18.57)
צאת שבת: 20.07 ר"ת 21.00

תל אביב
הדלקת נרות: 19.15
צאת שבת: 20.05
רבנו תם: 20.57

באר שבע
הדלקת נרות: 19.15
צאת שבת: 20.05
רבנו תם: 20.57

משלחן גבוה

זכויותיהן של ישראל

"ויסעו בני ישראל מרעמסס ויחנו בסוכות" (לג, ה)

מעשה בהגאון רבי אליהו הכהן זצ"ל מאזמיר (בעל שבט מוסר) שהיה דורש בכל ליל שבת קודש (אחרי הסעודה). ופעם קרה שנרדם, ובני ביתו לא הפריעוהו וכאשר התעורר כבר ראה שמאוחר והעם התפזר והצטער הרב והיה מתבונן בעצה איך להשלים את המצוה. ובמוצאי שבת לקח קולמוס בידו והחל לכתוב "זכויותיהם של ישראל". שמקיימים ביום שבת קודש משעה שקמים משינתם עד מוצאי שבת קודש. ועבר עליו כל הלילה וכשגמר כבר האיר היום, ויקח כל מה שכתב וישם בכיסו והלך לתפילה, וכשגמר להתפלל יצא לעבר ביתו וראה הלוייה אחת גדולה ושמע שמספידים את הנפטר בשבחים גדולים, אז אמר בליבו שבדאי אדם זה צדיק, ויוציא מכיסו את כל מה שכתב בלילה והכניס בתוך כפו של המת. ויקברו את המת יחד עם הכתב. והנה בלילה בא האיש הנפטר אצל הרב אליהו הכהן ויעירהו משינתו, והאיש היו פניו כלפידי אש ואמר לו שהוא האיש שהספידוהו היום וכו'. וכאשר עלתה נשמתו למעלה והכניסוהו בבית דין היה הכל חשוך בעדו, כי ראה אלפי משחיתים שרצו לחוטפו ולקורעו לגזרים, אלא ששמש בית דין היה מגרשם באמרו לא תגעו בו עד שיתברר דינו.

וכאשר נכנס לדין היה שם שולחן גדול והיו יושבים סביבו ישישים ושאלהו "מה זה בידך?" ואמר, איני יודע, חכם הכניס את זה בכפי. וכשפתחו לראותו מה כתוב בו, נתמלא האולם אש גדול. ואמרו "זה כתיבת הצדיק ר' אליהו הכהן המזכה את הרבים" וראו שכל המכתב מדבר רק זכותם של ישראל ושמחו שמחה גדולה כל הישישים וכל פמליא של מעלה. ואמרו לו: "מאחר שזכית להיות שלוחו של הצדיק הזה, פטור אתה ליתן דין וחשבון לפנינו, כי שלוחי מצוה אינם נזוקים". ובת קול יצאה והכריזה: "פְתַחו לו שערי צדק". ואני נמצא כעת בגן עדן בזכותך והבאתי לך בשורה טובה זו שתתחזק ותתאמץ בכל כוחך בשבת לדרוש מעשה זה ברבים. (עד כאן המעשה שסיפר הרב נתן סאלם להרב מנחם מנשה וכתבו בספר אהבת חיים פרשת בשלח. ע"ש).

נמצא שעל ידי שמדברים בזכויותיהם של ישראל ולא ברע שלהם, על ידי זה זוכים לדברים גדולים ואף לעולם הבא. ומזה נשכיל לדבר רק טוב על כלל ישראל.

וזה הרמז: "ויסעו מרעמסס" - מתעלמים מהרע, שהוא מס ונמס, כלומר שלא מדבר רע רק מדברים טוב. אזי "ויחנו בסוכות" - "סוכות" מורה על "עולם הבא" כידוע, ה' יזכנו.

שבת שלום ומבורך !

גיליון השבוע להצלחת ולרפואת: אורית זוהרה בת אסתר, חנה בת שפרה, בת שבע בת שולמית, אפרת רחל בת מזל, אפרת בת חנה, מיכל בת שולמית ימלאה כל משאלות ליבן לטובה ולברכה, והצלחה בכל העניינים. אמן

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה, ובמסגרת 'קו ההלכה'

קניית בגדים חדשים

שאלה: האם מותר לקנות בגדים חדשים בתשעת הימים.
תשובה: מותר. אולם ללבושן אי אפשר מפני שצריך לברך שהחיינו, והלא אין מברכין שהחיינו בבין המצרים. אבל יוכל לחדשם בשבת ויברך.

מנגינה בפלאפון בבין המצרים

שאלה: בימי בין המצרים שנזהרים משמיעת שירים או כלי זמר בטייפ וכדומה, האם אפשר להשאיר את צלצול הפלאפון עם ניגון יפה, או שיש לשים צלצול פשוט שלא יגן כשיתקשרו אליו.
תשובה: נראה שאין לאסור ודמי ל"זמרי דנגדי", כמ"ש בגמרא (סוטה מח.), כיון שאין מתכוננים לשיר, מכל מקום מן הראוי לשנות שהניגון של הצלצול לא יהיה כמו שיר אלא צלצול פשוט.

לעבור דירה בבין המצרים

שאלה: מי שצריך לעבור דירה בבין המצרים. האם יכול.
תשובה: יכול.

לעבור דירה בבין המצרים

שאלה: האם מותר לחגוג יום הולדת בימים אלו.
תשובה: מותר. אבל ללא לזמורת.

ניתן לשלוח שאלות לכבוד מורנו הרב שליט"א למערכת ויפורסמו בהמשך אי"ה.

לקראת שבת

מתוך הספר 'לעשות את השבת'

סדר הפרשת חלה בקצרה

תפילה בהפרשת חלה

בשעה שהמצוה בידה ומקיימת אותה כהלכתה תתפלל האשה לפני השי"ת שיתן לה בנים צדיקים ויראי ה' ויודעים שמו ויתברך.

הנהגות באפיית הלחם

אמירת 'לכבוד שבת קודש' באפיה

בשעת אפיית החלות תאמר: 'לכבוד שבת קודש'. ועל ידי זה תתפשט קדושת השבת בלחם.

תפילה על הצלחת החלות

בספר אלף כתב (אות תרז) כתב: בסידור ישן נושן שהיה בקהילתי קאדלבורג, מצאתי בה תחינות נפלאים, שהיה שם תפילה לאשה לאחר הפרשת חלה בערב שבת קודש, מתפללת היא שהשי"ת ישלח המלאך הממונה על החלות של שבת, שיאפו יפה ומהודרים לכבוד שבת קודש. והוא פלא. ע"כ.

מעשה שהיה

האר"י הקדוש - יום פטירתו ה' באב

הקבוצה עשתה את דרכה בשקט מהעיר צפת אל קבר הנביא הושע בן-בארי. אלה היו הארז"ל ותלמידיו. רגילים היו ללמוד בין ההרים, ומפעם היה האר"י מזמין את בני החבורה להשתטח עמו על קברות הצדיקים הפזורים כבר ידעו שעל-ידי השתטחות כזו אפשר להתחבר לנשמת הצדיק ולהשיג סודות עליונים בתורה. האר"י ז"ל עמד ליד קבר הנביא בתפילה ארוכה וחרישית, וסביבו תלמידיו. לאחר מכן ישבו והאזינו למוצא פיו, דברי תורה וקבלה הנשגבים מבינת אדם.

לפתע הבחינו התלמידים כי פני רבם השתנו. השמחה השורה עליו תמיד פינתה את מקומה לארשת מתח ודאגה. זמן-מה היה הארז"ל למהורהר, ולאחר מכן פנה אל תלמידיו: "הודיעו לי עכשיו כי גזרה קשה מרחפת על תושבי צפת. מכת ארבה תבוא בגבול צפת, אשר תאכל את כל עשב הארץ ותכלה את כל פרי העץ, עד שלא יישאר דבר למחיה בכל הסביבה". נבהלו התלמידים מאוד ושאלו: "רבנו, עונש חמור כזה על שום מה? במה חטאו תושבי צפת?".

ענה להם הארז"ל: "כל זה בא עלינו בגלל יהודי אחד, ר' יעקב אלטרין שמו. עני מרוד הוא ואיבד את מקור פרנסתו, ובא בתרעומת כביכול לקב"ה על מצבו הקשה. כשראו מן השמים שאין איש מיושבי צפת בא לעזרתו, נגזרה הגזירה". "אבל, רבי", קראו התלמידים, "אולי עוד אפשר לעשות דבר-מה ולהציל יישוב שלם מצרה חס-ושלום. מה עלינו לעשות?". ציווה הארז"ל שכל אחד מתלמידיו ינדב סכום מסוים, והצטבר בידם סכום נכבד. קרא הארז"ל לרבי יצחק הכהן, תלמידו, מסר לו את צרור הכסף וציווה לגשת לבית האיש העני ולהעניק לו את הצרור.

יצא רבי יצחק וחיפש במבואות העיר, עד שאיתר את ביתו של האיש. מראה הבית מבחוץ היה עלוב ביותר. הקיש התלמיד על הדלת ולא נענה. רק קולות של מרידות ובכי נשמעו מתוך הבית. אזר התלמיד עוז ופתח בעצמו את הדלת, והנה הוא רואה את ר' יעקב אלטרין יושב במרכז הבית, סביבו בני משפחתו, והוא מדבר כלפי מעלה, ובוכה...

כניסתו המפתיעה של תלמיד הארז"ל השתיקה באחת את בכיו של ר' יעקב. הוא הביט באורח בפנים תמהות, כשואל 'מה רצונך?!'. אמר לו רבי יצחק כי תלמיד הארז"ל הוא, וזה עתה שמעו מרבו כי ר' יעקב שרוי בצרה ויש לעזור לו. "מה אירע לך ומדוע תבכה?", שאלו רבי יצחק. ר' יעקב שפך את מר ליבו לפני האורח. הוא סיפר על פרנסתו שסעק בה מדי יום ביומו כדי להביא לחם לביתו. כד גדול של חרס היה לו, ובו היה מוביל מים לחצרות השכנים באזור. מהמעט שהסתכר הצליח להחיות את צאצאיו. עתה נשבר הכד ועמו מטה לחמו. באין לו כד, אין הוא יוצא לעבודתו, ואין לו ממה להאכיל את ילדיו. "בצר לי פניתו אל הקב"ה", הוסיף היהודי הפשוט לספר, "ויענתני: האם כך ראוי לי? האם עונש של רעב חלילה נגזר עלי ועל בני משפחתי? וכי רשע אני יותר מכל העולם כולו? והלא הוא זן את כל העולם בחן בחסד וברחמים, ומדוע לקח ממני את מקור פרנסתי?..."

השתאה התלמיד לראות כמה צדקו דברי הארז"ל. הוא הוציא מחיקו את צרור הכסף שאספו התלמידים, פנה אל היהודי ואמר: "שמע-נא ר' יעקב, הנה שמע ה' את תפילתך, ומעתה לא תדע עוד מחסור. אנו, תושבי צפת, נתמוך בך ובמשפחתך, ככל שיידרש". פני האיש אורו והוא לא ידע את נפשו מרוב שמחה. הוא הביט באושר בבני משפחתו ובמטבעות שהתגלגלו לידיהם, ולא חדל מלהודות לה' ולהביע את תודתו לפני האורח שבא ברגע הדרוש, להציל את משפחתו מחרפת רעב. אולם רבי יצחק לא שת לבו לדברי התודה. פניו הרצינו, והוא פנה אל היהודי בנימה של תוכחה: "הידעת שבעבורך כמעט התחייבו כל תושבי צפת בסכנת כליה ורעב? כאשר באת בטענות כלפי הקב"ה, הביטו בשמים וראו שאין לך עוזר מקרב אחיך ושכניך, ונגזרה עליהם גזרה - אילולא רבנו הקדוש, ששמע זאת ובזכותו ניצל כל תושבי העיר..." התחרט האיש מאוד על הדברים שאמר בתוך צער, והבטיח כי להבא ישים את מבטחו בה', ולא יתלונן עוד. הוא נפרד מרבי יצחק בהתרגשות, והלה שב אל חבריו לספר להם את סיפורו של ר' יעקב.

שאלו החברים את הארז"ל אם אכן סרה הגזרה ונתבטלה. השיב להם, כי אכן סכף הצדקה שנתנו לעני המרוד פעל להסרת הגזרה מעל תושבי צפת. עבר זמן-מה ופתאום נראה ענן כבד של ארבה מתקרב להרי צפת. אימה נפלה על פני כול. פנו התלמידים אל רבם ושאלוהו אם חלילה לא נתבטלה הגזרה. פני האר"י הקדוש היו מאירות ושלוות, והוא לא נראה דאוג כלל. "הוסיפו לעסוק בתורה, בניי", אמר, "ודאגתכם תחלוף". עברו כמה רגעים, ורוח עזה הופיעה והדפה את ענן הארבה כולו אל הים, עד שלא נשאר אחד. הסיפור נפוץ והכה גלים, ונודע לכול כי בזכות ראייתו הקדושה של הארז"ל ניצל כל האזור ממכת הארבה.

(שיחת השבוע)

מטעיימים את סעודות השבת

עם היצירה המפוארת

"לעשות את השבת"

ועכשיו בכרך נוסף בענייני סעודות שבת

מאת הגאון הרב פנחס רז שליט"א

להזמנות: 058-3256041

חובה ככל בית!